

A SZÁMVITELRE IRÁNYULÓ EGYSZERŰSÍTÉSI TÖREKVÉSEK A KKV-SZEKTORBAN

KOVÁCS GÁBOR¹
STION ZSUZSA²

Összefoglalás

A kis- és középvállalkozások rendkívül fontos szerepet töltenek be az Európai Unió gazdaságában, az összes vállalkozás átlagosan 98%-át teszik ki. A kkv-szektor döntő többségét (kb. 94%) a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató mikrovállalkozások alkotják, amelyek különösen érzékenyek a gazdasági környezet változásaira. A gazdálkodókat terhelő adminisztrációs feladatok csökkentése hozzájárulhat a mikrovállalkozások fennmaradásához és gazdaságos, hatékony működéséhez. A tanulmány fókuszában a kis- és középvállalkozások számviteli feladataira irányuló egyszerűsítési törekvések állnak, amelyek közül nemzetközi szinten a kkv-eknek szóló pénzügyi beszámolási standardot, magyarországi viszonylatban pedig a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolót, valamint az Egyszerű Állam Program számvitelre irányuló részeit választottuk az elemzés tárgyául.

Kulcsszavak

adminisztráció, bürokrácia, egyszerűsítés, kis- és középvállalkozások, számvitel

Summary

Small and medium-sized enterprises play a very important role in the economy of the European Union. SMEs represents on average about 98% of all enterprises. The majority of the SME sector (approx. 94%) are microenterprises (employing less than 10 employees), which are particularly sensitive to changes in the economic environment. Reducing administrative tasks may contribute to the survival of micro-enterprises. The study focuses on the simplification efforts of accounting functions of small and medium-sized enterprises. These are the International Financial Reporting Standards for SMEs, the Hungarian simplified annual report for micro enterprises and the so called Basic State Program and its parts about accounting simplifications.

Key words

administration, accounting, small and medium sized enterprises, simplification, red tape

¹ egyetemi docens, dékánhelyettes, Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Gazdasági Elemzések Tanszék, e-mail: kovacs@sze.hu

² egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Gazdasági Elemzések Tanszék, e-mail: stionzs@sze.hu

Bevezetés

A kis- és középvállalkozások rendkívül fontos szerepet töltenek be az Európai Unió gazdaságában, az összes vállalkozás átlagosan 98%-át teszik ki. Külön kiemelő a foglalkoztatásban betöltött szerepük, valamint a hozzáadott értékhez, az exporthoz történő hozzájárulásuk. A kkv-szektor döntő többségét (kb. 94%) a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató mikrovállalkozások alkotják, amelyek különösen érzékenyek a gazdasági környezet változásaira.

A kkv-k fejlődése, fejlesztése tehát kiemelt prioritású feladat, mivel a növekedésük révén új munkahelyek jöhetnek létre, ezáltal a foglalkoztatotti létszám növekedhet, új piacok, termékek jöhetnek létre, ami kedvező hatással van a gazdasági növekedésre. A másik oldalról vizsgálva, a fejlődést, növekedést gátló tényezők minimalizálására, lehetőség szerint megszüntetésére van szükség. A GKI 2009-es tanulmánya szerint az európai országok között hatalmas különbségek vannak a gazdaság fizikai infrastruktúrájának minőségében, a vállalkozási feltételekben, a vállalatok adminisztratív terheinek nagyságában, a közterhek méreteiben, valamint az üzleti etika és a korrupció terén (Papanek 2009, 40).

Az adminisztrációs terhek radikális csökkentése a célja a magyar Kormány Egyszerű Állam Programjának. A 2011-ben készült középtávú Program kijelöli a vállalkozásokat terhelő adminisztrációs költségeket csökkentő kormányzati tevékenységek irányait, megfogalmazza a végrehajtás lépéseit és megteremti annak szervezeti kereteit. A Program konkrét intézkedéseket fogalmaz meg annak érdekében, hogy a vállalkozások bürokratikus kiadásai 503 milliárd forinttal csökkenjenek (Egyszerű Állam Program, 2011).

A tanulmány fókuszában a kis- és középvállalkozások számviteli feladataira irányuló egyszerűsítési törekvések állnak, amelyek közül nemzetközi szinten a kkv-knak szóló pénzügyi beszámolási standardot, magyarországi viszonylatban pedig a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolót, valamint az Egyszerű Állam Program számvitelre irányuló részeit választottuk az elemzés tárgyául.

Kis- és középvállalkozások az Európai Unióban és Magyarországon

A 2008-as gazdasági válságot követően az Európai Unió többféle gazdasági problémával szembesült, úgymint az euróövezet válsága, a recesszió, a gyengülő növekedés a fejlettebb tagországokban is. A visszaesés ellenére a kis- és középvállalkozások alapvetően megtartották a pozíciójukat a vállalkozások között. Az integrációban működő több mint 20 millió vállalkozás kb. 99%-a tartozik a kkv-k közé, míg a nagyvállalkozások száma a becslések szerint 43.654 db volt, ami a vállalkozások fél százalékát sem éri el.

1. táblázat: A vállalkozások száma és megoszlása létszámkategóriák szerint az Európai Unióban (2012)

Megnevezés	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250 fő -	Összesen
A vállalkozások száma (db)	19.143.521	1.357.533	226.573	43.654	20.771.281
Megoszlás (%)	92,16	6,54	1,09	0,21	100,00

Forrás: Európai Bizottság alapján saját szerkesztés

A kevesebb, mint 10 főt foglalkoztató mikrovállalkozások vannak túlnyomó többségben, számuk kb. 19 millió, ami az összes vállalkozás 92,16%-át jelenti. Becslések szerint a kkv-k foglalkoztatták a teljes alkalmazotti létszám 67%-át, kb. 87 millió főt. A gazdasági környezet és változásaiból fakadó problémák azonban rendkívül érzékenyen érintik ezeket a vállalkozásokat (EU SMEs in 2012: at the crossroads).

A működő vállalkozások számának alakulását vizsgálva megállapítható, hogy Magyarországon is megfigyelhetőek az integrációra jellemző tendenciák. A vizsgált évek

mindegyikében a kis- és középvállalkozások dominanciája figyelhető meg a vállalkozási szerkezetben, részarányuk minden évben magasabb, mint 98%. A kkv szektor gerincét a mikrovállalkozások alkotják, a szektoron belüli arányuk legalább 94% volt a vizsgált időszakban.

2. táblázat: A működő vállalkozások száma és megoszlása Magyarországon 2005 és 2012 között

A vállalkozások száma (db)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1– 9 fő	672 345	662 825	653 603	666 371	657 102	664 488	658 310	613 241
10– 49 fő	29 507	29 388	28 443	28 926	26 278	26 680	26 557	26 002
50–249 fő	4 980	5 010	5 088	5 157	4 746	4 640	4 643	4 578
250 fő -	924	923	924	954	870	872	865	871
Vállalkozás összesen	707 756	698 146	688 058	701 408	688 996	696 680	690 375	644 692
Megoszlás (%)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1– 9 fő	95,00	94,94	94,99	95,00	95,37	95,38	95,36	95,12
10– 49 fő	4,17	4,21	4,13	4,12	3,81	3,83	3,85	4,03
50–249 fő	0,70	0,72	0,74	0,74	0,69	0,67	0,67	0,71
250 fő -	0,13	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,13	0,14
Összesen	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal alapján saját szerkesztés

A vállalkozások által foglalkoztatott 2,7 millió főből közel 2 millió a kis- és középvállalkozásoknál dolgozott 2012-ben az előzetes adatok szerint. Az arányokat tekintve 2002 óta az összes foglalkoztatott 72–74%-a dolgozott a kkv-szektorban. A foglalkoztatottak létszám-kategória szerinti szerkezetében nem történt számottevő változás az elmúlt 10 évben: az összes foglalkoztatottból a mikrovállalkozások aránya 37–39, a 10–49 fős kisvállalkozásoké 17–19, a középvállalkozásoké pedig 16–17% között mozgott. (Statisztikai Tükör, 2013).

Nemzetközi számviteli standard a kis- és középvállalkozásoknak

A kis- és középvállalkozásoknak szóló nemzetközi pénzügyi beszámolási standard (KKV IFRS) az első olyan nemzetközi számviteli standard, amelyet specifikusan a kis- és középvállalkozások számviteli kötelezettségeihez és igényeihez igazodva fejlesztettek ki. Az önálló, 230 oldalas standardot hosszas egyeztetési folyamat eredményeképpen 2009 júliusában bocsátotta ki a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB).

A Standard a hatálya alá tartozó nyilvános beszámolási kötelezettséggel nem rendelkező vállalkozások számára nagymértékben csökkenti a számviteli beszámolási kötelezettséggel kapcsolatos feladatokat. A KKV IFRS olyan számviteli szabályokat, alapelveket tartalmaz, amelyek a „teljes” IFRS-eken alapulnak, de az előírások az IFRS-ekhez képest nagymértékben egyszerűsödtek. A KKV-standard nem tartalmaz olyan részeket, amelyek általában nem relevánsak a kkv-k számára és csökkent a számviteli feladatok mennyisége is.

A kis- és középvállalkozások számára szóló nemzetközi számviteli standard létrehozásának szükségességét, a kkv-k pénzügyi jelentéseinek nemzetközi összehasonlíthatóságát az IASB a következőkben kifejtett tényezők miatt tartotta indokoltnak:

- A kkv-k nagy része, beleértve a legkisebb mikrovállalkozásokat is, általában igénybe vesz valamilyen banki finanszírozási forrást. A bankok a hitelezéssel kapcsolatos döntések során elsősorban a pénzügyi beszámolókra támaszkodnak,

valamint manapság már az országhatárokat átívelően is végezhetnek finanszírozási tevékenységet.

- A kkv-hitelezéssel foglalkozó piaci szereplők – bankok, pénzügyi vállalkozások, kockázati tőketársaságok, egyéb hitelezők – egységes, határokon átnyúló hitelminősítési rendszer kifejlesztésére és alkalmazására törekednek, amiben a pénzügyi beszámolók adatai főszerepet játszanak.
- Egyre több kkv-nak van akár kontinenseken átívelő kapcsolata a szállítóival, ezért a hosszú távú partnerség érdekében olyan pénzügyi beszámolót is készíthetnek, ami megfelel a szállító nemzeti rendszere által megköveteltnek.
- A szállítók szeretnék értékelni a vevők pénzügyi helyzetét, mielőtt hitelbe értékesítenek termékeket vagy szolgáltatásokat, főleg akkor, ha a vevő tevékenységét egy másik országban végzi.
- A kkv-knak lehet olyan külső befektetője, aki nem vesz részt a napi menedzsment feladatok ellátásában. Azok a globális számviteli standardok, amelyek a pénzügyi beszámolók egységesítését és a pénzügyi eredmények összehasonlíthatóságát célozzák különösen fontosak akkor, ha a külső befektető külföldi illetőségű és/vagy esetleg több kkv-ban is van érdekeltsége.³

A KKV IFRS-re továbbá azért is szükség volt, mert a kkv-k körülményei, feltételei eltérhetnek a nagyobb, nyilvános beszámolási kötelezettséggel rendelkező vállalkozásokétól, más lehet a pénzügyi beszámolók felhasználói köre és az információszükségletük, eltérő lehet a számviteli szaktudás mélysége és kiterjedtsége, valamint a kkv-k költségviselési képessége.⁴

Az IASB 2012-es adatai szerint a Standard 2009-es publikálása óta több mint 80 ország jelezte, hogy adaptálja vagy adaptálni fogja a KKV IFRS-t. A KKV IFRS óriási hatást gyakorolhat a kkv-k számviteli gyakorlatára világszerte.

3. táblázat: A KKV IFRS alkalmazása világszerte

Térség	Ország
Afrika	Botswana, Dél-Afrika, Egyiptom, Etiópia, Ghána, Kenya, Lesotho, Malawi, Mauritius, Namíbia, Nigéria, Sierra Leone, Tanzánia, Szváziföld, Uganda, Zambia, Zimbabwe
Ázsia	Banglades, Kambodzsa, Fidzsi, Hong Kong, Malajzia, Mianmar, Nepál, Fülöp-szigetek, Szingapúr, Sri Lanka, Tonga
Dél-Amerika	Argentína, Brazília, Chile, Ecuador, Guyana, Peru, Suriname, Venezuela
Észak-Amerika	feltételekkel elérhető: Egyesült Államok, Kanada
Eurázsia	Azerbajdzsán, Kirgizisztán, Moldova, Törökország
Európa	Bosznia, Észtország, Macedónia, Svájc (alkalmazható), tervezői: Egyesült Királyság, az Európai Bizottság konzultál az alkalmazásról
Karib-térség	Antigua és Barbuda, Aruba, Bahama-szigetek, Barbados, Bermuda, Kajmán-szigetek, Dominika, Dominikai-köztársaság, Guadeloupe, Jamaica, Montserrat, St. Kitts-Nevis, St. Lucia, Trinidad és Tobago
Közel-Kelet	Jordánia, Libanon, Palesztina, Katar
Közép-Amerika	Belize, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Panama

Forrás: IFRS for SMEs Fact Sheet

Az EU-ban kb. 5 millió vállalkozásnak kötelező a teljes IFRS-eket alkalmaznia és kb. 16 millió olyan vállalkozás van, amelyek a nemzeti számviteli rendszerek szerint látják el a

³ Basis for Conclusions on Exposure Draft IFRS for Small and Medium-sized Entities, BC 15-16, BC 21.

⁴ Basis for Conclusions on Exposure Draft IFRS for Small and Medium-sized Entities, BC 15-16, BC 21.

számviteli feladataikat. Az Egyesült Államokban nagyjából 19 millió vállalkozás számára jelenthet alternatívát a KKV IFRS (Needles-Powers 2012, 64).

A KKV IFRS könnyebb megértése és hatékonyabb adaptálása érdekében az IFRS Alapítvány 35 önálló oktatási modult dolgozott ki a Standard egyes fejezeteihez kapcsolódóan.⁵ Több mint 20 országban ingyenes oktatást, tréningeket szerveztek, a prezentációs anyagok szintén ingyenesen letölthetőek.⁶ 2010-ben létrejött a KKV Implementációs Csoport (SMEIG), amelynek az a feladata, hogy a KKV IFRS nemzetközi adaptációját elősegítse és ellenőrizze az implementációs folyamatot. A KKV IFRS felhasználóitól érkezett kérdéseket feldolgozzák és az implementációs folyamatot elősegítendő a kérdéseket és a válaszokat rendszeresen (Q&As) közzéteszik.⁷

A KKV IFRS hatálya alá azok a kis- és középvállalkozások tartoznak, amelyeknek nincs nyilvános beszámolási kötelezettsége és pénzügyi beszámolókat külső felhasználók⁸ részére készítenek vagy készíthetnek. Egy vállalkozásnak akkor van nyilvános beszámolási kötelezettsége, ha külső szereplők széles csoportjától gyűjt forrásokat és kezeli azokat (pl.: a hitelintézetek, a bankok, biztosító társaságok, nyugdíjalapok stb.) vagy ha a nyilvános piacon, tőzsdéken instrumentumok kibocsátásával és forgalmazásával foglalkozik (IFRS for SME's 2009, 1.2, 1.3).

A KKV IFRS 35 fejezetre tagolódva fogalmazza meg a kkv-k számviteli kötelezettségeit. A beszámolóval, vagyis a pénzügyi kimutatások prezentálásával (3. Fejezet), a vállalkozás pénzügyi helyzetéről szóló kimutatással (4. Fejezet), az eredménykimutatással (5. Fejezet), a tőkeváltozások kimutatásával (6. Fejezet), a cash-flow kimutatással (7. Fejezet) és a kimutatásokhoz kapcsolódó megjegyzésekkel, kiegészítésekkel (8. Fejezet) önálló fejezetek foglalkoznak.

A KKV IFRS-t alkalmazó vállalkozásoknak olyan pénzügyi kimutatásokat kell készíteniük, amelyek korrektül, hűen tükrözik a pénzügyi helyzetüket, teljesítményüket és a cash-flowt. A pénzügyi kimutatások tisztességes és megbízható prezentálása azt is jelenti, hogy a kimutatások elkészítése során a standardban előírt alapelveknek, szabályoknak, kritériumoknak megfelelő módon jártak el (IFRS for SME's 2009, 3.2).

A beszámolási periódus végén a vállalkozásnak a pénzügyi pozíció kimutatásban (mérleg) kell számot adnia az eszközeiről, a tőkéjéről és a kötelezettségeiről. A standard tételesen felsorolja, hogy melyek azok a vagyonelemek, amelyet a kimutatásnak minimálisan tartalmaznia kell, ezek a teljesség igénye nélkül a következők: a pénzeszközök és az azzal egyenértékűek; követelések; pénzügyi eszközök; berendezések, felszerelések; ingatlanok; befektetések, immateriális javak; biológiai eszközök; részesedések más vállalkozásokban; kötelezettségek és pénzügyi kötelezettségek; adók; tartalékok stb. (IFRS for SME's 2009, 4.2).

A beszámolási periódusban elért pénzügyi teljesítményt az eredménykimutatásban kell prezentálni. A kimutatásnak minimálisan tartalmaznia kell a bevételeket, a költségeket (költségnem vagy funkció alapján), a kapcsolt vállalkozásokban lévő befektetések eredményét, az adókat, az adózás utáni eredményt stb. (IFRS for SME's 2009, 5.5).

A tőkeváltozások kimutatása tartalmazza a beszámolási időszakban elért eredményt, a számviteli politika változásának hatásait, a hibák és javításuk hatásait, valamint a tőkebefektetőknek járó jövedelmeket, míg a cash-flow kimutatásban adnak számot a pénz és a pénzzel egyenértékűek változásairól, megkülönböztetve a működési tevékenységre, a

⁵Az oktatómodulok ingyenes letölthetőek a következő oldalról: <http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Pages/Training-material.aspx>, az alábbi nyelveken: arab, angol, orosz, spanyol, török.

⁶<http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Pages/SME-Workshops.aspx> Letöltés ideje: 2013. január 4.

⁷<http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Pages/QAsSMEs.aspx> Letöltés ideje: 2013. január 4.

⁸ Például a vállalkozás vezetésében részt nem vevő tulajdonosok, a jelenlegi és potenciális hitelezők stb.

befektetési tevékenységre és a pénzügyi tevékenységre vonatkozó cash-flowt (IFRS for SME's 2009, 6.2, 7.1).

A pénzügyi kimutatásokhoz fűzött kiegészítések a beszámoló részeihez szolgáltatnak további magyarázatokat. A kiegészítések tartalmazzák a számviteli politikában meghatározott legfontosabb szabályok összefoglalását, azokat az információkat, amelyeket a standard előír, de az előzőekben említett kimutatásokban nem szerepelnek, viszont a felhasználók számára segítséget nyújtanak a vállalkozás beszámolójának értelmezésében, elemzésében (IFRS for SME's 2009, 8.1).

A KKV IFRS fontosabb egyszerűsítései

A KKV IFRS az IFRS-ekhez képest lényegesen egyszerűbb és rövidebb, mivel a kkv-k számára nem releváns témaköröket elhagyták (pl.: az egy részvényre jutó eredmény, a szegmensjelentések, a biztosítás, az évközi pénzügyi beszámoló készítés), továbbá az eszközök, kötelezettségek, bevételek és költségek értékelési és számbavételi szabályai az IFRS-ekhez képest egyszerűsítésre kerültek. Ezekon kívül amennyiben az IFRS-ek bizonyos számviteli területek esetén a számviteli politikában választási lehetőséget kínálnak, ott a KKV IFRS csak az egyszerűbb opciót engedélyezi.

A fontosabb eltérések az IFRS-ek és a KKV IFRS között az alábbi területek vonatkozásában tapasztalhatók: pénzügyi beszámolók és kimutatások, üzleti kombinációk, befektetések társult vállalkozásokban és vegyesvállalatokban, ráfordítások, pénzügyi instrumentumok: derivatívok és fedezeti instrumentumok, nem-pénzügyi eszközök és goodwill, munkavállalói juttatási programok, nyereségadó (Needles-Powers 2012, 65, Mitra-Sana 2011, 153). Néhány fontosabb, kiemelt példa az egyszerűsítésekre:

- A kutatási és fejlesztési költségeket és a hitelfelvételi költségeket költségként kell elszámolni.
- A goodwill és egyéb határozatlan élettartamú immateriális eszközöket a hasznos élettartamuk alapján kell amortizálni. Ha a hasznos élettartam nem becsülhető meg, akkor az amortizációs időszak 10 év.
- Az ingatlanok, gépek és berendezések maradványértéke, hasznos élettartama és értékcsökkentési módszere, valamint az immateriális eszközök amortizációs időszaka/módszere csak akkor kerül felülvizsgálatra a korábbi éves vizsgálat helyett, ha vannak arra mutató jelek, hogy ezekben változás történt a legutóbbi éves beszámoló készítése óta.
- A társult vállalkozásokban és közös vezetésű vállalatokban való részesedések bekerülési értéken kerülnek értékelésre kivéve, ha hivatalos árajánlat áll rendelkezésre, ekkor a valós értéket kell alkalmazni.
- A biológiai eszközök esetében az eredménykimutatásban elszámolt valós érték modell csak akkor szükséges, ha az nem kíván aránytalanul nagy ráfordítást. Egyéb esetekben a kkv-k a költség – értékcsökkenés - értékvesztés modellt alkalmazzák.
- A meghatározott feltételeknek megfelelő pénzügyi instrumentumok értékelése bekerülési értéken vagy amortizált bekerülési értéken történik. A többi esetben a megjelenítés valós értéken történik az eredményben. Így elkerülhető a pénzügyi instrumentumok négy kategóriába csoportosításának problémája (Egyszerűsített pénzügyi beszámoló készítés 2009, 6-7, Madarasiné 2009, 542).

A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló

A számviteli törvény 8.§ (1)-(2) szerint a beszámoló formája az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak létszámától, mindezek határértékeitől függ. A beszámoló lehet éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont

(konszolidált) éves beszámoló és egyszerűsített beszámoló. A számviteli törvény hatálya alá tartozó gazdálkodók számára elérhető egyszerűsítéseket foglalja össze a 4. táblázat:

4. táblázat: Az egyszerűsített számviteli beszámolók formái

Megnevezés	Könyvvizetés formája	Éves nettó árbevétel	Mérlegfőösszeg	Foglalkoztatottak átlagos száma
Egyszerűsített éves beszámoló	Kettős könyvvitel	<1.000 millió Ft	<500 millió Ft	<50 fő
Mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló		<200 millió Ft	<100 millió Ft	<10 fő
Egyszerűsített beszámoló	Egyszeres könyvvitel	-	-	-

Forrás: 2000. évi C. törvény a számvitelről 9. §

A 9.§ (2) alapján egyszerűsített éves beszámolót készíthet a gazdálkodó, ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg a megadott határértéket, míg a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló választása esetén ezen feltételek teljesülése mellett a könyvvizsgálati kötelezettség alól is mentesülnie kell a vállalkozásnak.

A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló választásának lehetősége a nemzetközi folyamatokkal összhangban épült be a magyar számviteli szabályozásba. A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló felváltotta a sajátos egyszerűsített beszámolót, legfontosabb jellemzői, hogy egy tömör szabályrendszerben kerültek összefoglalásra azok az előírások, amelyek alapján a beszámoló összeállítható és nincsenek vagy csak korlátozott választási lehetőségek állnak a vállalkozók rendelkezésére (Adorján, 2012). A mikrogazdálkodói beszámoló fontosabb egyszerűsítései a következők:

- A mikrogazdálkodói beszámoló mérlegből és eredménykimutatásból áll, amelyek sémáját a rendelet 1. és 2. melléklete tartalmazza.
- Kiegészítő mellékletet, üzleti jelentést, számviteli politikát nem kell készíteni.
- A mikrogazdálkodó mentesül a számlarend-készítési kötelezettség alól, ha főkönyvi elszámolásait a rendelet 3. melléklete szerinti számlatükör szerint vezeti.
- Csak a három vagy annál több üzleti évet érintő eseményeket kell elhatárolási vizsgálat alá vonni, azoknál az eseményeknél, ahol az időszak két üzleti évet érint, ott nincs elhatárolás.
- Nem mutatható ki alapítás átszervezés aktivált értéke, kísérleti fejlesztés aktivált értéke, üzleti vagy cégérték, jövőbeni költségekre képzett céltartalék, érték helyesbítés értékelési tartaléka, valós értékelés értékelési különbözete, valós értékelés értékelési tartaléka.
- A hibák javításait nem kell jelentős módon kezelni, mert minden javítást tárgyévi hatásként kell kimutatni, három oszlopos mérleget, eredménykimutatást nem kell készíteni.
- Karbantartásként kell elszámolni a 100 ezer forint egyedi bekerülési értéket el nem érő eszközökön végzett olyan tevékenység értékét, amely egyedi bekerülési értéke nem éri el az eszköz bruttó értékének 2%-át, vagy ha az kisebb 100 ezer forintnál, akkor a 100 ezer forintot.

- Behajthatatlan követelésnek minősíthető külön bizonyítás nélkül a 100 ezer forintot meg nem haladó bekerülési értékű, 180 napja lejárt esedékességű követelés.
- Egyszerűbb az értékvesztés elszámolása, mert csak a 100.000 Ft-ot meghaladó tételekre kell elszámolni a lejárt napok alapján.
- Immateriális javak, tárgyi eszközök esetében a maximum 99.999 Ft bekerülési értékű eszköz értékcsökkenési leírása történhet egy összegben. Az időarányos elszámolás csak maradványérték nélkül a társasági adótörvény által előírt mérték alapján számolható el. Vagyoni értékű jogoknál a szerződésben foglalt időtartam vagy 3 év alatt kell a leírást elvégezni.
- Értékvesztést kell elszámolni a befektetett pénzügyi eszközök, a készletek és az értékpapírok üzleti év végi értékelésekor, ha az eszköz piaci értéke tartósan és legalább 30%-kal kevesebb, mint a könyv szerinti értéke. A visszaírásnál ugyanúgy 30% a határ.
- A betéti társaságként, közkereseti társaságként vagy egyéni céggént működő mikrogazdálkodónak a terven felüli értékcsökkenés, értékvesztés alkalmazása nem kötelező.
- A külföldi útszakaszra jutó fuvar költséget nem kell árbevétel csökkentő tételként kezelni, igénybe vett szolgáltatásként kimutatható.
- Az értékpapírok értékesítésénél nem kell szétbontani az eladási ár és a vételár közötti különbözetet kamatra és árfolyamnyereségre.
- A külföldi pénznemre szóló tételek bekerülésének átszámításánál MNB árfolyamot kell alkalmazni, kivezetéskor átlagárat. Olyan követelések, kötelezettségek esetén, amelyhez áfa kapcsolódik, kötelező az áfatörvényben meghatározott árfolyamot alkalmazni. A valutapénztárból történő beszerzések esetén nem a napi árfolyamon, hanem a könyv szerinti árfolyamon kell az átszámítást végezni. Jelentős egyszerűsítés, hogy a fordulónapi átértékelést nem kell elvégezni.
- A készletekről év közben nem kell folyamatos értékbeni nyilvántartást vezetni. A vásárolt készletek mérlegértékét a számviteli törvény előírásai szerint meghatározott leltári mennyiség és az utolsó beszerzési ár alapján, a saját termelésű készletek mérlegértékét a számviteli törvény előírásai szerint meghatározott leltári mennyiség és a még várhatóan felmerülő költségekkel és a kalkulált haszonnal csökkentett eladási ár szorzata szerint kalkulált értéken kell meghatározni. (398/2012. XII. 20. Korm. rendelet, A mikrogazdálkodási beszámoló jellemzői)

A mikrogazdálkodói beszámoló egyszerűsítései elősegítik az adminisztrációs terhek csökkenését és hozzájárulnak a vállalkozások elvárásaihoz, amelyek közé tartoznak az egyszerűség és az átláthatóság. Konfliktust jelent azonban az adminisztrációs terhek csökkentésének szlogenje és az adójogszabályok káoszából származó, abban rejtőzködő információs túlterheltség, így az adminisztratív költségcsökkentés igazolhatóan a számviteli szabályozásban tud részsikereket felmutatni (Kiss-Stion, 2013).

Az Egyszerű Állam Program

Az Egyszerű Állam Program célja a vállalkozásokat terhelő adminisztrációs költségek csökkentése, amelynek érdekében megfogalmazza a végrehajtás kormányzati lépéseit és megteremti annak szervezeti kereteit. A Program intézkedéseket fogalmaz meg annak érdekében, hogy a vállalkozások bürokratikus kiadásai nagymértékben csökkenjenek, valamint meghatározza egy olyan rendszer működési elveit és kialakításának feladatait, amely

megakadályozza a vállalkozói adminisztrációs költségek és kockázatok növekedését. (Egyszerű Állam Program 2011, 4)

A Program a következő területeken jelöl ki konkrét tennivalókat: az adózáshoz kapcsolódó adminisztráció egyszerűsítése, a **számviteli szabályozás egyszerűsítése**, a hatósági tevékenységek adminisztrációs terheinek csökkentése, a fejlesztési célú pályázatokhoz és a közbeszerzésekhez kapcsolódó adminisztráció egyszerűsítése, egyes ágazatokra vonatkozó szabályozás egyszerűsítése, az államműködés elektronizálása, beruházások engedélyezésének gyorsabbá és kiszámíthatóbbá tétele, a foglalkoztatás adminisztrációs költségeinek csökkentése, a vállalkozói jogérvényesítés feltételeinek javítása, valamint az adminisztratív terhek további folyamatos csökkentését elősegítő, rendszerszintű intézkedések (Egyszerű Állam Program 2011, 7-8). A számviteli szabályozásra vonatkozó konkrét intézkedések az alábbiak:

- A házipénztár szabályozás életszerűbbé tétele, a házipénztár napi maximális záró állományára vonatkozó előírások eltörlése.
- A kisvállalkozók egy körülhatárolt körére a mainál egyszerűbb kettős könyvviteli szabályrendszer kidolgozása és bevezetése, a beszámoló egyszerűsítésén túlmenően a könyvvézés szabályainak a vállalati működéshez igazítása.
- A bizonylatok megőrzésére vonatkozó szabályok módosítása: rövidebb és egységes megőrzési előírások, az elektronikus archiválás támogatása, az elektronikusan archivált dokumentumok elfogadásának (bírószági eljárásban) jogi biztosítása.
- A számviteli beszámoló egyszerűsített formája választásának lehetővé tétele a mainál szélesebb körben.
- A társasági adóalapot meghatározó, a számviteli előírások szerint megállapított adózás előtti eredmény meghatározásának egyszerűsítése a tipikus kisvállalati esetekhez igazodóan.
- Az éves (egyszerűsített éves) beszámoló adatait ne kelljen a társasági adó bevallásban szerepeltetni; számos bevallási lap törölhető, hiszen ezen bevallási lapokon szereplő adatok elérhetőek az eredmény-kimutatás, mérleg és kiegészítő mellékletben, amelyek adatai esetében biztosítani kell annak a feltételeit, hogy azok más hatóságok által is feldolgozható formában kerüljenek benyújtásra
- Az egyszerűsített éves beszámolót készítő (vagy az alól is mentesülő) vállalkozás alkalmazhasson egy, a törvény mellékletébe vagy miniszteri rendeletbe kerülő számviteli politikát; azt ki se kelljen nyomtatnia, elég legyen a hivatkozás (Egyszerű Állam Program 2011, 27-34).

Az Egyszerű Állam Program intézkedéseinek megvalósítása több lépcsőben, akár egymással párhuzamosan történik, a tervezett változtatások átvezetése viszonylag hosszabb időt vesz igénybe. Összességében elmondható, hogy az Egyszerű Állam Programban nevesített kezdeményezések a vállalkozások számára mindenképpen kedvezőek lesznek.

Összegzés

A kis- és középvállalkozások fontos szerepet töltenek be az Európai Unió gazdaságában, ezáltal a tagállamok gazdaságában is. A foglalkoztatásban vállalt szerepük évek óta vitathatatlan. A legkisebb vállalkozások, a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató mikrovállalkozások alkotják a kkv-szektor gerincét, ezért a mikrovállalkozások fennmaradása, hatékony működtetése kiemelten fontos a gazdaság egésze szempontjából.

A mikrovállalkozások működésének segítésére többféle intézkedés született mind európai, mind az integrációs törekvésekkel összhangban, magyarországi viszonylatban. A számviteli terhek csökkentésének egyik útja a KKV IFRS, amely nemzetközileg elfogadott szabályokat összesít a kkv-k számviteli gyakorlatára vonatkozóan. A KKV IFRS töredéke a

hagyományos IFRS-eknek és kimondottan a kis- és középvállalkozások igényeinek megfelelően készült.

Magyarországon többek között a 2013. január 1. óta választható mikrogazdálkodói beszámoló hozható összefüggésbe a kkv-k számviteli terheinek csökkentésével. A mikrogazdálkodói beszámoló a számviteli törvényhez képest lényegesen egyszerűbb és rövidebb, számos olyan intézkedést tartalmaz, amely megkönnyíti a számviteli feladatok elvégzését (pl. beszámoló készítés, értékelési eljárások alkalmazása stb.).

A Kormány 2011-ben megalkotta az Egyszerű Állam Programot, amelynek intézkedései több területen, egymást erősítve hatnak a bürokratikus nehézségek felszámolása érdekében. Az adózás mellett az egyik legfontosabb terület a számviteli szabályok egyszerűsítése és az egyszerűsítések kiterjesztése, az elektronikus eljárások prioritizálása. Akár nemzetközi, akár magyarországi viszonylatban vizsgáljuk a számviteli terhek enyhítésére tett intézkedéseket, összességében elmondható, hogy a vállalkozások működésére kedvező hatást gyakorolnak.

Irodalom

2000. évi C. törvény a számvitelről (Letöltés ideje: 2014. február 18.)
398/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet a mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolóról (Letöltés ideje: 2014. február 18.)
- Adorján, Cs. (2012): Újraindult a magyar számviteli standardalkotás. *Számvitel – Adó – Könyvvizsgálat*. 2012/6 264-265.
- Basis for Conclusions on Exposure Draft IFRS for Small and Medium-sized Entities (2007) <http://eifrs.iasb.org/eifrs/sme/en/IFRSforSMEsBasisforConclusions.pdf> (Letöltés ideje: 2009. március 21.)
- Egyszerű Állam Program (2011): A vállalkozások adminisztratív terheit csökkentő középtávú kormányzati program. http://egyszeruallam.kormany.hu/download/d/b3/20000/Egyszeru%20Allam%20Program_2011_11_16_Kormany_utan_final.pdf (Letöltés ideje: 2014. szeptember 3.)
- Egyszerűsített pénzügyi beszámoló készítés. <http://www.deloitte.com> (Letöltés ideje: 2010. december 10.)
- EU SMEs in 2012: at the crossroads. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2012/annual-report_en.pdf (Letöltés ideje: 2013. január 4.)
- IFRS for SMEs Fact Sheet <http://www.ifrs.org/Alerts/SME/Documents/1207SMEFactSheet.pdf> (Letöltés ideje: 2013. január 4.)
- Kiss Á., Stion, Zs. (2013): Mikrogazdálkodói beszámoló helyett adószámvitelt! <http://ado.hu/rovatok/szamvitel/mikrogazdalkodoi-szamvitel-helyett-adoszamvitelt> (Letöltés ideje: 2014. szeptember 3.)
- Madarasiné, Sz. A. (2009): IFRS SME = IFRS a kis- és közepes vállalkozások számára. *Számvitel – Adó – Könyvvizsgálat*, 2009/12 539-542. o.
- Magyar Könyvvizsgálói Kamara: A mikrogazdálkodási beszámoló jellemzői. http://www.mkvkok.hu/dynamic/kot_15_mikrogazdalkodasi_beszamolou_jellemzoi_ra_11ho.pdf (Letöltés ideje: 2014. szeptember 3.)
- Mitra, G., Sana, A. K. (2011): IFRS for SMEs vs Full IFRSs-A Comparison of Form and Contents. Basu, A. K. & Saha, M. (eds.): *Studies in Accounting and Finance. Contemporary Issues and Debates*. Dorling Kindersley Pvt. Ltd, New Delhi

- Needles, B. E. Jr., Powers, M. (2012): *International Financial Reporting Standards: An Introduction*. Cengage Learning, London
- Papanek (et. al) (2009): *A mikro-, kis- és közepes vállalatok növekedésének feltételei*. Gazdaságkutató Intézet, Budapest <http://old.ektf.hu/~papanek/pdf/gkikkv.pdf>
- Statisztikai Tükör (2013): *A kis- és középvállalkozások helyzete hazánkban*. VII. évf. 108. szám. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest